

KFA-Filmbeschouwing

Voor meer informatie

www.kfa-filmbeschouwing.nl
info@kfa-filmbeschouwing.nl

Zin in film

KFA Filmbeschouwing promoot speelfilms die én artistieke kwaliteit én levensbeschouwelijke diepgang hebben.

Gadjo Dilo

De 'gekke vreemdeling' op zoek naar zijn muze

Gadjo Dilo (letterlijk 'gekke vreemdeling') vertelt het verhaal van de Parijzenaar Stéphane die met een tas cassettebandjes naar Roemenië reist om de persoon achter de stem van een zigeunerlied te vinden, ene Nora Luca. Het is een liedje dat zijn vader, een antropoloog-musicoloog, ooit opnam en eerst vader en nu zoon ontmoet.

'Hoer'

De openingsscène toont Stéphane in een leeg Roemeens winterlandschap, zittend tegen een grensmaal. Als hij uitgeput een klein dorpje bereikt, ontfermt zich de oude dronken zigeuner Izidor over hem. Izidors zoon Adriani is zojuist opgepakt door de politie. Als Stéphane na enkele dagen verder wil reizen, haalt Izidor hem met vioolmuziek over te blijven. Maar dat is niet de enige reden: in het dorpje woont ook de mooie en vrijgevochten Sabina. Ze heeft in België gewoond, was getrouwd maar heeft haar man verlaten. Ze heeft daarmee een fundamentele code gebroken waardoor ze als 'hoer' wordt gezien en buiten de gemeenschap valt.

Indrukwekkende rouwdans

Stéphane reist mee als de zigeuners met zang en dans optreden en raakt steeds meer verbonden met de gemeenschap. Er is ook toenadering met Sabina. Als ze een zanger opzoeken die volgens Izidor vast weet wie Nora Luca is, blijkt deze Milan onlangs overleden. Verpletterd door droefheid, giet Izidor een fles wodka over zijn graf leeg en houdt een indrukwekkende rouwdans rond het graf.

Vrijpartij in het bos

Tijdens een nachtelijk bezoek aan Boekarest zingt Sabina ineens een liedje van Nora Luca. Stéphane huilt op haar schouder uit, hij heeft gevonden waarnaar zijn ziel op zoek was. Eenmaal terug vallen ze in elkaars armen. Hun vrijen wordt onderbroken door de vrijlating van Adriani: er moet gefeest worden. Later zetten ze hun vrijpartij voort in het bos. Adriani gaat met vrienden feesten in het dorp, en doodt tijdens een ruzie per ongeluk een dorpsbewoner. Het dorp neemt wraak door het zigeunerdorp plat te branden, waarbij Adriani omkomt.

Tweede rouwdans

In de laatste scènes rijdt Stéphane over de weg waarlangs hij in het begin liep. Hij stopt bij de grensmaal, slaat één voor één zijn cassettebandjes stuk, begraaft ze en besprenkelt het 'muziekgraf' met wodka. Daarna danst hij een rouwdans zoals hij eerder Izidor zag doen. Dan blijkt ook Sabina in de auto te zitten, die ontmoet glimlacht: eindelijk beseft Stéphane wat haar volk beweegt.

Inwijdingsverhaal

Gadjo Dilo zit vol symboliek. De odyssee die Stéphane maakt is een inwijdingsverhaal pur sang, en ook het 'Adam en Eva-motief inclusief verdrijving uit het paradijs' en een 'Romeo en Julia'-thema zijn te herkennen. Deze aflevering van de reeks 'Zin in film' schetst ook achtergronden van het zigeunerleven, die in de film een rol spelen: hun eclectische geloof zonder heilige boeken, hun vrijheidsdrang, hun dualisme van goed en kwaad (de zangeres heet Nora Luca (Duisternis, Licht), de nadruk op ervaringswetten en vooral: de muziek als voertuig van die ervaringen.

Indianen en zigeuners

Regisseur Tony Gatlif, afkomstig uit een Algerijnse zigeunerfamilie, denkt dat zijn volk het zelfde lot is beschoren als de indianen: als volk blijven ze misschien bestaan, maar als cultuur zullen ze verdwijnen – "niet opgewassen tegen snelheid waarmee de wereld wordt één gemaakt en gemoderniseerd", aldus Gatlif. Stéphane begint de film zoals velen de zigeuner zien: als een nomade. Gatlif wil met Gadjo Dilo aangeven dat die nomade in elk mens zit, en hoopt dat de westerse cultuur en de zigeunercultuur elkaar kunnen bevruchten. Ondanks de (taal)barrières die in de film echt waren: beide hoofdrolspelers verstonden de zigeuners met wie ze samenwerkten werkelijk niet.

Zin in film: Gadjo Dilo

Tjeu van den Berk

Wind Publishers & KFA Nederland

1999

ISBN: 9080514624